

gemeente te
nans: Hebr.
atste druk.
ijk aan en
ters.
den wordt
us te hou-

er van den
6, Zwolle
DELHAAS.

zocht deze
te nemen.

Bosch &

Lidy van
gedichten
inig beken-
tot haast
iet de man
r gedichten
nen, vooral
r fijnzinnig
ngen koes-

op een klein
indruk
uw mensch

g verzorgd,
wij hooren
zijn angst,
ikt, hoewel
tipe Pi-Ha-

aatste vers
anders dan
Luidde het
Nu bezit-
ons kennen
wereld die

den.
illen ervan
it het hart
goud.

H. S.

T. Wever

ont Mulder
ontwikke-
fte aan het
en. Gemak-
r.
d vindt de
n vrouw te
buitengewo-
zonder dat
rectrice alle
geheiligd tal
i passeeren.
ken als bij

a directrice,
nd of niets
vooral van
renhuis.
soortlijk een
n het boek,
hte Friezen
nnen lezen.

H. S.

van het Rijk.

len versche-
of, Mr P. S.
ok N.V. te
n het Rijk".
boek een be-
de tragedie,
inkrijk der
ederlandsch-
neenstorting

ten aanzien
der Regee-
argumenten

verzicht van
di. Daarna
handelingen
ij toont aan
van het ge-
a en sociaal
vooral voor

ische bijzon-

derheden over de leidende politieke personen in Indo-
nesië.

Dit boek is een gloeiend protest, welks gegrondheid
door de feiten van vandaag bevestigd wordt. Het is een
boek, dat elke Nederlander moet lezen, ongeacht de
politieke groep, waartoe hij behoort. Een boek, dat
veler oogen zal openen.

Dit boek behoort tot de belangrijkste verschijningen
over de contemporaine politieke geschiedenis.

Het is een uitermate actueel boek, omdat de tegen-
stellingen in de Nederlandsche politiek van dezen tijd
grootendeels worden beheerscht door de kwestie-Indo-
nesië, niettegenstaande wij hierin met voldongen feiten
te maken hebben.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 50

De scheuring van het Rijk

Amice,

Heb je al geld en tijd genoeg gehad, om kennis te
nemen van het jongste geschrift van Prof. Gerbrandy?
Hoe het jou gaat, weet ik niet; maar wat mij betreft,
ik heb altijd een warm plekje in mijn hart voor hem,
al vermoed ik, dat hij van zijn kant het niet voor mij
heeft; vermoedelijk interesseert hij zich niet voor de
acta van zijn synode-in-oorlogstijd, en zal hij daardoor
de vraag, of nu Ridderbos gebonden heeft aan een private
opinie, dan wel wij, nog nimmer serieus bekeken hebben.
Een warm plekje voor hem heb ik, vooral sedert de Lon-
densche dagen. Schernerborn woel over met een nieuwen
wind, en was niet meer dan een onbekookt exponent van
een wildebrassenbeweging, genaamd P. v. d. A. Maar
Gerbrandy was exponent van (niet de V.U.), doch van de
goede begeerte die in de concrete V.U. haar uitgestelde
hoop, en dus haar gekrenkte hart heeft. Gekrenkte har-
ten hebben erg vaak hun eigen bitterheid; daarvandaan
komt het vaak, dat ze van elkaar zoo weinig notitie ne-
men, als ze over twee „terreinen" verdeeld zijn: Ger-
brandy op het politieke, wij op het kerkelijke. Gerbrandy
heeft aan koningin en vaderland goede diensten bewezen;
vandaar dan ook, dat het buitenland overneemt wat de
uit Zwitserland geleide wildebrassenbeweging niet heeft
vermocht: hem eens hartelijk eeren. Om de Londensche
dagen.

Nu dan, bij de N.V. Uitg. Mij J. H. Kok te Kampen
verscheen Prof. Gerbrandy's nieuwste boek. Het heet:
De Scheuring van het Rijk. Ondertitel: Het Drama van
de Indonesische Crisis. Aantal bladzijden: 290.

Of ik het boek helemaal gelezen heb? Neen. Je moet
dit onthouden. Want stel eens, dat iemand ontdekt, dat
prof. Gerbrandy een paar dingen zegt, die bij een goed
vrijgemaakt man rechtvaardige bedenking ontknoeten, en
dat dus iemand Adolphus Venator, die hem dan toch
maar aanbeval, deswege wil laten opspreken, om „ex-
cus" te maken?, zóveel bijlagen, dan kun jij alvast zeg-
gen: hij las niet alles en gaf maar een totaal-indruk.

Toch breng ik het boek graag onder je aandacht. Want
ik heb een paar platen gezien, en die brachten me tot
nadenken. Soms denk ik, dat ik daarom zoo graag met
je babbel, elke week, omdat ik met alle jonge menschen
gemeen heb, dat ik graag plaatjes kijk. Vooral in een
nieuw binnengekomen boek. Ik geloof, dat psychologen
hier iets moppelen van „visueel", of iets dergelijks; maar
dat is mij te geleerd. Ik kijk graag plaatjes, en daar-
mee uit.

Nu dan, ik vond enkele heel fijne plaatjes in het boek
van prof. Gerbrandy. Ik zal je eerst vertellen, wat erop
staat, en dan, waarom ik ze zoo „mooi" vond.

Tegenover bl. 192 vind je een foto-reproductie: Soe-
karno, je weet wel, hoofd van een meer-dan-bevrienden-
immers-in-een-unie-met-ons-verbonden staat, Soekarno,
samen met Hatta, op een receptie van het Keizerlijke
leger tijdens hun bezoek aan Japan. Je ziet hem zoo,
Soekarno. Plus den heer Hatta. Samen op receptie bij
het Japansche leger. Ik denk ineens aan Anton Mussert.
En aan den kogel, dien hij kreeg. Ik keer de bladzij om.
Weer Soekarno. De geachte heer, thans hoofd van een
zeer bevrienden staat, in het midden. Als eeregast in het
Japansche Parlement. Links naast hem, al weer, Mo-
hammed Hatta. Daaronder nog een plaatje: Soekarno,
gedecoreerd door de Japanners. Driemaal Soekarno. En
driemaal een herinnering aan het ijk van Anton Mus-
sert. Soekarno glundert, Hatta glundert. En Mussert
heeft óók glunderd. Maar zijn ijk is nadien ergens
onder den grond gestopt.

Bij de plaatjes krijgen we ook tekst. Enkele grepen
daaruit:

Soekarno: een speech op den verjaardag van den ja-
panschen keizer. Zoo hield Mussert speeches op den ver-
jaardag van Adolf. Adolf Hitler. Voor het eerst gebruik-
te op dien verjaardag Soekarno zijn „slogan": „de Engel-
schen vermorselen wij met den koeyoet, en de Ameri-
kanen drukken wij plat". Hij zei: „wij". Op den dag van
de uitroeping van de republiek (hoe weinig is er soms
noodig, om het een of ander uit te roepen!) dateert zijn
uitroepspapier, met meneer Hatta, „gematigd" man,
frenum aureum Soekarno's, volgens gereformeerde zen-
dingsautoriteiten uit Ned. O.-Indië van destijds, Soekarno
en Hatta dateeren het onafhankelijkheidspapier: Dja-
karta, hari 17, bulan 8, 2605; de typische Japansche tijds-
bepaling. Ik denk aan Anton Mussert, en zijn betaalde
propagandisten, die brochures heetten te schrijven —
maar anderen hadden het ding gekalkt, en zij moesten
hun naam eraan geven terwille van de te bedriegen
massa — in de duitsche tijdsbepaling. Een kogel, of „le-
venslang" voor den een, een diner voor den ander. Verder:
op 9 Augustus 1945: Soekarno en Hatta door den japa-
nschen opperbevelhebber geïnstalleerd als voorzitter en
vice-voorzitter van het comité ter voorbereiding van de
onafhankelijkheid. Zeg maar: als president en vice-pre-
sident van de toekomstige republiek. Ik zie me nog zit-
ten in mijn onderduikadres, toen het bericht kwam, dat
Mussert was gepromoveerd tot leider, Pardon: tot Leider.

Op 11 Augustus: Soekarno uit een plasdankje aan Zijne
Majesteit den Keizer van Japan, destijds nog als god
vereerd. Ik zie Mussert den Führer, Zijne Grootmoedig-
heid, bedanken, Soekarno, hater van alles wat westersch
is (bl. 68). „Het is voor een buitenstaander", zegt prof.
Gerbrandy, „ook wel onbegrijpelijk, dat hij in 1945 moet
vernemen, dat Soekarno een Quisling is, in 1946 moet
hooren, dat met Soekarno als representant van het eigen-
lijke Indonesische nationalisme wordt onderhandeld, in
1947, dat de regeering van de republiek een stel profi-
teurs is, en in 1948, dat met hem te praten valt" (82).
Op 16 Sept. 1945 verklaring van dr. Van der Plas: „Ik
zal niet onderhandelen met Soekarno, die fascistische
en terroristische methoden heeft gebruikt". Een pookje
later: Dr. van der Plas van Den Haag uit gedesavouéerd.
En op 15 October, poging van dr. Van Mook om met
Soekarno te onderhandelen.

Als ik deze dingen zie, en lees, herinner ik me, wat
ons blad schreef in het nummer van 3 Augustus 1946.
„Men herinnert zich", zoo lezen we daar, „uit het bekende
boekje van ds. v. d. Brink, aanbevolen door Bavinck c.s.,
de uitspraak, dat in „Indonesië de zaak dergenen, die
met den vijand collaboratie pleegden, anders stond, dat
het daarmee anders gelegen was, dan in Nederland". We
moesten in Soekarno een martelaar van het koloniale
regime zien, en voor Sjahrir moesten we zelfs God dan-
ken.

Pijnlijk doet zulke propaganda vóór de revolutie aan,
wanneer men bedenkt, dat in Nederland collaborateurs
gestraft, Mussert en Blokkzijl gefusilleerd worden; waar
blijft zoo het recht? Dubbel pijnlijk doet ze aan, als men
een oogentlijk bij het gezelschap der „Indonesische" col-
laborateurs om het hoekje kijkt.

Zulk een kennismaking werd ons mogelijk gemaakt,
toen één onzer Indische specialisten ons enkele nummers
liet zien van het geïllustreerde tijdschrift „Djawa Baroe"
(Het nieuwe Java; vgl. het nazitijdschrift: Nieuw Ne-
derland!). Het was een Japansche uitgaaf, bestemd voor
„Indonesië", speciaal Java. Het doel is: een zoo goed
mogelijk werkende verbindingschaakel te zijn tusschen
„Indonesië" en het Japansche volk, en een forum te vor-
men, waarop de beide volkeren elkaar zouden kunnen ont-
moeten. We kennen soortgelijke kranten en periodieken,
van duitsche zijde onder ons volk verspreid in den bezet-
tingstijd. Het eerste nummer verscheen prompt één jaar
na den „verraderlijken overval van Pearl Harbour".

En in dat eerste nummer prijken de portretten van de
Javansche collaborateurs en revolutionaire verraders,
onder wie Soekarno, Moh. Hatta, K. M. M. Mansoer, K.
H. Dewantava, Soetardjo, Soekardjo, Oto Iskander Di-
nata, Samsudin, Amir Sjarifoedin, Sartono, Soemanang.
Verscheiden van deze namen kent men uit den laatsten
tijd. Hier heeft men hun naakte existentie.

Leerszaam is het verslag van een interview, dat Soe-
karno had met een Japanner. Men weet, dat Sjahrir,
voor wien we volgens Bavinck c.s. God moeten danken,
van dezen Soekarno woordvoerder en dienaar is. Hoor
Soekarno: „zeer groot is het gevoel van dankbaarheid,
dat ik heb jegens het Japansche leger, dat mijn volk
heeft vrijgemaakt van de Hollandsche onderdrukking.
Duizenden woorden zijn niet voldoende om dat gevoel van
dank te vertolken. Deze goedgunstigheid hoop ik met
onduidelijke daden en praktijken te vergelden". Ver-
volgens geeft Soekarno bijzonderheden uit zijn leven; een
grootmoeder heeft hem veel over „rechtvaardigheid en
waarheid" (!) verteld, en dan komt het: „ik heb altijd
geloofd in de rechtvaardigheid en de waarheid, en ben
daarom ook altijd overtuigd geweest, dat te eeniger tijd
de Hollanders vergelding moesten ontvangen van den
Heere. Stellig is met de komst van het Japansche leger
in dit land de vergelding van God den Allerhoogste op
de Hollanders gevallen". Grootmoeder had hem ook ver-
teld, dat hij, als hij een bord gebroken had, de schuld niet
aan andere jongens of aan de baboe mocht geven, en dat
hij geen vlinder mocht grèpen, het zwakke geen kwaad
mocht doen. Hoe zouden de concentratiekampen groot-
moeder bevalen zijn?

Een in dit tijdschrift aangelegde kroniek vermeldde,
dat 10 Dec. '42 de naam van Batavia is veranderd in
Djakarta; „Batavia" herinnerde aan de geschiedenis der
hollandsche onderdrukking onder gouverneur-generaal J.
P. Coen. Voorts: dat op 5 Nov. '42 Soekarno, Hatta, De-
wantava en Mansoer door de Japansche legerleiding in
de gelegenheid gesteld zijn, aan de eenheid van het „in-
donesische" volk bevorderlijk te zijn, want: ten tijde van
het Nederlandsche bestuur werd die eenheid niet gewild;
het doel der Nederlanders was slechts scheiden en ver-
deelen, in overeenstemming met de politiek der blanken:
dividi et impera: verdeel en heerscht! Op 8 Dec. '42 is te
Batavia — volgens diezelfde kroniek — een openlucht-
samenkomst gehouden van 130.000 menschen om de be-
vrijding (!) te vieren: Japan had bevrijd van de neder-
landsche tyrannie. Soekarno, optredende als „vertagen-
woordiger van het Indonesische volk", vertelde daar, ge-
zworen te hebben, dat hij met alle macht zou strijden
vóór de nieuwe orde.

In een ander nummer is een oekase opgenomen, voor-
gelezen ter gelegenheid van den derden jaardag van
Japans intrede in den oorlog. Het slot luidt: „ik hoop, dat
alle bewoners van Java hoe langer hoe meer zich geheel
zullen geven aan het doel van den strijd voor Groot
Oost Azië tot op den dag, waarop Amerika, Engeland
en Nederland zich onvoorwaardelijk zullen overgeven, zóó,
dat we in geen honderd jaar nog wapens behoeven te
gebruiken".

Kortom: het is een verradersblad in optima forma. Bij
't portret van den Soesoehoenan Pakoe Boewono XI wordt
aangetekend, dat hij aan Japan den eed van trouw ge-
zworen heeft".

Waarom ik aan deze plaatjes met tekst zooveel aan-
dacht geef? Wel, ik herinner me uit de dagen van vóór
den oorlog, dat iemand gestraft is, die over Adolf Hitler
zich uitliet in beleedigenden zin. Je mocht het hoofd van
een bevrienden staat niet beleedigen.

Nu is Soekarno hoofd van een staat, die met ons, hoe
dan ook, in een unie verbonden is. Hoofd dus van een
wel zeer „bevrienden" staat. Prof. Gerbrandy kent de
wet beter dan wij allemaal. Hij heeft alleen maar feiten
laten spreken. En enkele foto's laten afdrucken. Feiten

en foto's uit Soekarno's „glorieus" (!) verleden kunnen
kwelijk als beleedigend worden opgevat.

Ook wij laten alleen maar feiten spreken.
Maar, hoe ook verder gedacht moge worden over de
draagwijdte van publieke reproductie van publieke de-
tails uit iemands publieke leven, uit de dagen nog wel,
die hijzelf zijn gloriédagen noemt, we zien maar weer uit
dit alles, dat we, ook met de wetgeving inzake hoofden
van bevriende staten achter te feiten staan. Een „be-
vriende staat", dat was vroeger een staat, die nog prijs
stelde op reglementeerbare omgangsvormen. Langzamer-
hand komen we dit tijdperk te boven. Of, liever: we
raken er uit. Staten worden meer en meer machtsinsti-
tuten voor een ideologie, die revolutionair is, meer dan
cens. Het federalisme in Europa, en de Unie met het
Soekarnistische toem, ze zijn een levend bewijs, dat we
voor art. 38 der confessie nergens meer een open oor
behoeven te wachten, met of zonder de coupe-1905, dat
doet er niet toe. De rechtsstaat wordt steeds meer een
fictie, ook in Nederland, met zijn gelijkschakelingsten-
denz, en zijn totalitaire streven. En zijn socialistische po-
litiek. Aanbevolen door ettelijke zwarttrokken van den
Zondagmorgen, die dan oorenen over „de Kerk". De staat
wordt meer en meer een daemonische macht, naarmate
hij van het recht zich minder en minder aantrekt en op-
portunistisch is.

En in dit alles teekent zich af de figuur van dien we-
relddegenheidsstaat, die, onder antichristelijke leiding, jouw
familie, zoo niet nog jou zelf, zal staan naar het leven.

Registreer de feiten, combineer ze maar rustig over-
eenkomstig je belijdenis, wacht maar af, wat „ze" ervan
zeggen zullen, denk maar niet, dat Soekarno je antwoor-
den zal op je vraag, of die dagen van de receptie bij de
Japannezen nu de periode van zijn schande dan wel van
zijn glorie zijn, en bedenk, dat men in de beste kringen
zegt: politiek is de kunst van het bereikbare.

Weet alleen maar, dat daarmee meteen het rechts-
getuigenis wordt afgeschreven bij de niet constructieve
buitenkerkelijke waardeloosheden, en dat het er in de
wereld van heden veel toe doet, of iemand „slaagt" (Soe-
karno, d.w.z. „slaagt" in den zin waarin hij dat woord
zich bedoelt), dan wel niet slaagt. In het ééne geval:
hoofd van een bevrienden staat, in het andere: gefusil-
leerd man.

Maar toch geloóven wij aan den rechtsprekenden God,
en aan vaste normen. Zie toe, hoe jezelf er tegenover
gaat staan, als de dwaas der laatste dagen, als Narr in
Christo.

Hartelijk gegroet, t.t.

ADOLPHUS VENATOR.

PERSSCHOUW

SALTO MORTALE?

Het blad „Door de Eeuwen Trouw" schrijft:

Over het artikel zelf willen wij kort zijn. De wijze
waarop het gesteld is en de verdachtmakingen die het
bevat moeten voor de verstandige lezer duidelijk zijn.
Het Hoofdbestuur wil hier bovendien nog stellen dat
het zijn verontwaardiging niet onder stoelen of ban-
ken wenst te steken over het feit dat de redacteur van
„Trouw" de heer BOL in het middelpunt van de be-
langstelling plaatste. En voorts willen wij met alle
waardering overigens voor de persoon van de heer BOL
met nadruk tegenspreken dat hij adviseur van onze
Stichting zou zijn.

Het heeft bovendien nooit in de bedoeling gelegen
om wapens met een vliegtuig naar Ceram over te
brengen. Elk nuchter denkend mens weet, dat wapen-
zaken miljoenenzaken zijn. De enige bedoeling was
verbindingsmateriaal te brengen waardoor Ceram weer
in de lucht zou komen.

Elke mededeling van „Trouw" omtrent wapens is
misleidend, tenzij men op het standpunt staat dat je
reeds met vijf jachtgeweren en twee revolvers (alles
overigens gekocht buiten ons medeweten om, nochtans
voor ons volkomen verklaarbaar als men op zo een
tocht gaat) een „opstand" kunt gaan plegen.

De wijze waarop de redacteur van „Trouw" zegt:
„De Heren van de Stichting werden bekoord door de
gedachte, dat zij op een afstand van 15.000 mijlen een
opstand op stapel zouden kunnen zetten en zouden
kunnen voeden", brengt ons op het volgende punt.

Tot op 9 Juni heeft het Dagblad „Trouw" op het
standpunt gestaan dat de Ambonezen het recht had-
den hun vrijheidsstrijd te voeren. Nimmer sprak men
van „opstand", hoewel in de kringen van „Trouw" in
verband met de Indonesische zaak veel is gesproken
over „recht van opstand" onder bepaalde omstandig-
heden.

Waarom maakte „Trouw" deze salto-mortale? Dit
is een vraag waarop Uw Hoofdbestuur geen antwoord
heeft kunnen vinden.

Wil men retour op de weg die eenmaal was inge-
slagen? En waarom kraakt men daarbij de Ambonese
zaak? Ambon vecht voor recht en gerechtigheid (en
dit is steeds het uitgangspunt geweest van onze actie).

„Trouw" suggereert dat op de Zuid Molukken de ge-
vechtshandelingen zouden zijn afgelopen en dat thans
een opstand zou worden gecreëerd. Neen, zo ligt het
niet. Er wordt nog steeds gevochten, en evenmin als
voorheen is dit een opstand. Immers bij het Arrest van
het Gerechtshof te Amsterdam is uitgemaakt dat de
uitroeping van de Republiek Maluku Selatan moet
worden gezien als een onder de gegeven omstandighe-
den geoorloofde wijze van verwezenlijking van het
Zelfbeschikingsrecht. Verder erkent de Rechter dat
de Regering van de Republiek Zuid-Molukken als het
gezag kan worden aangemerkt van een bestaande
staat.

Het Hoofdbestuur van de Stichting „Door de Eeuwen
Trouw" blijft zich op grond van het bovenomschrevene
op 't standpunt stellen, dat de vrijheidsstrijd van de
Ambonezen niet alleen een rechtvaardige strijd is, maar
ook een gerechtvaardigde strijd en geenszins een ille-
gale actie.

Het woord „opstand" moge dan voor het Dagblad
„Trouw" een nieuwe vinding zijn — het bevindt zich